

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

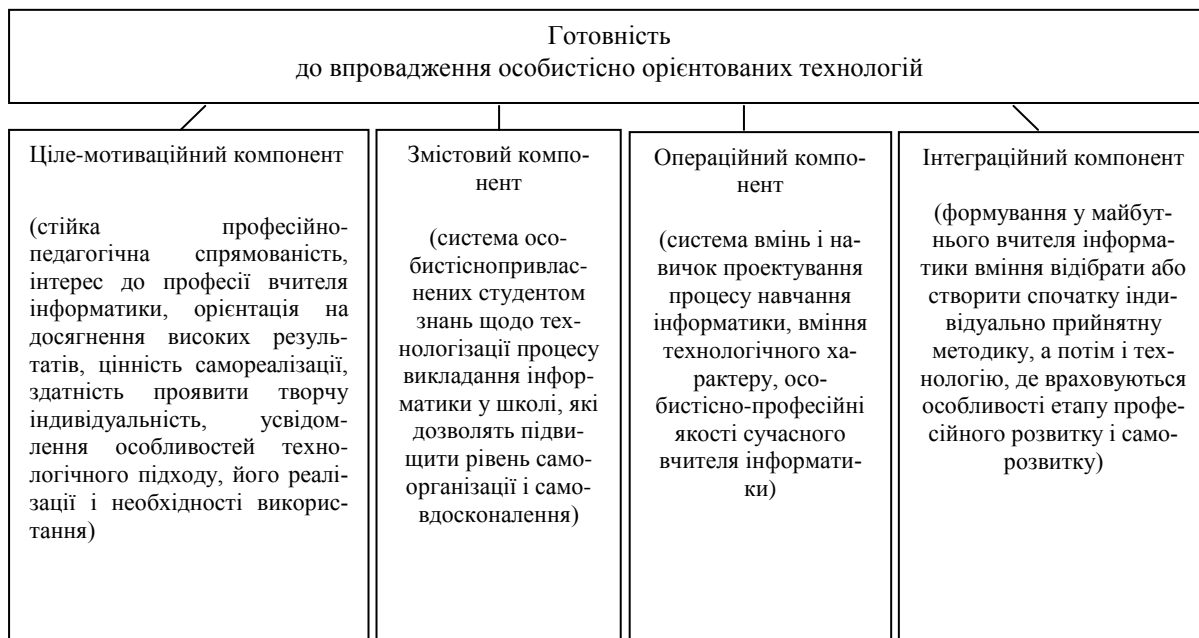
Аналізується сутність поняття "готовність та рівень готовності студентів педагогічних університетів до застосування особистісно орієнтованих технологій".

У період оновлення всіх аспектів життєдіяльності суспільства і реалізації державних освітніх програм ставляться нові вимоги до професійних і особистісних якостей вчителя, і, зокрема і до його готовності щодо застосування нових педагогічних технологій та дотримання принципів гуманістичної освіти: спрямованість на особистісний розвиток і саморозвиток учня, особистісно-діяльнісний підхід до навчання, індивідуалізація та диференціація навчання тощо [1]. Розв'язання цих завдань передбачає спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток особистості учня, і, у зв'язку з цим, постає потреба в удосконаленні підготовки вчителів інформатики, рівня володіння кожним з них особистісно-орієнтованими загальноосвітніми технологіями.

Все очевиднішим стає той факт, що синтез знань та умінь необхідних для ефективного застосування та оволодіння педагогічними та комп'ютерними технологіями є показником ґрунтовно і різнобічно підготовленого спеціаліста, який вміє створити умови для саморозвитку, самоствердження, саморуху особистості. Дослідженню педагогічних технологій приділяється належна увага, зокрема таким її аспектам як: проблемам професійно-педагогічної підготовки учителя (І.А. Зязюн, Н.В. Кузьміна, В.О. Сластьонін, О.М. Пехота та ін.); характеристичі особистості, закономірностям її становлення та розвитку, ролі навчання у процесі особистісного становлення (О.О. Бодальов, Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, В.О. Моляко, С.Л. Рубінштейн та ін.); закономірностям, принципам, формам і методам дидактичного процесу (А.М. Алексюк, Ю.К. Бабанський, В.І. Бондар, І.Ф. Харламов, М.Д. Ярмаченко та ін.); сучасним методичним положенням про технології навчання та інноваційні педагогічні технології (В.П. Беспалько, М.В. Кларін, Н.Г. Ничкало, Г.К. Селевко, С.О. Сисоєва, О.М. Пехота та ін.); проблемам інформатизації освіти (Б.С. Гершунський, М.І. Жалдак, Є.І. Мащбиць, В.М. Монахов, О.П. Єршов та ін.).

Метою цієї статті, котра є складовою частиною нашого дослідження, є визначення рівня готовності майбутніх вчителів інформатики до застосування особистісно-орієнтованих технологій.

На сучасному етапі розвитку системи освіти виникає протиріччя між соціальною потребою сучасної школи у творчих, висококваліфікованих вчителях інформатики, які готові до застосування особистісно-орієнтованих технологій навчання, і відсутністю скоординованої підготовки до неї майбутніх вчителів на етапі їх становлення у ВНЗ.

Схема 1. Структура готовності майбутніх вчителів інформатики до впровадження особистісно-орієнтованих технологій.

Такі протиріччя і обумовлюють необхідність дослідження проблеми готовності студентів педагогічних університетів до застосування сучасних педагогічних технологій в процесі викладання інформатики.

Готовність майбутнього вчителя до реалізації особистісно-орієнтованого навчання у подальшій професійній діяльності можна розглядати як складноструктуроване утворення, що забезпечує внутрішні умови для успішного формування технологічної грамотності студента педагогічного університету щодо реалізації осо-

бистісно-орієнтованого навчання [2]. О.М. Пехота готовність до впровадження особистісно орієнтованих технологій розглядає як єдність чотирьох компонентів.

Готовність майбутніх педагогів до сучасної професійної діяльності визначається, в певній мірі, технологічною грамотністю та ефективним впровадженням педагогічних технологій і, зокрема, особистісно-орієнтованих.

Технологічна грамотність майбутнього вчителя дозволяє йому усвідомлювати своє істинне покликання, більш ретельно оцінити потенційні можливості, подивитися на педагогічний процес із позицій кінцевого результату. Особистісно-орієнтовані технології передбачають проектування педагогом цілей освітнього процесу, вибір компонентів змісту освіти, визначення методів і засобів.

Одним з основних чинників, що впливають на розвиток сучасної національної системи освіти, є інформатизація суспільства, яку розуміють як упорядковану сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення освітніх інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу [3]. Тож майбутній вчитель інформатики повинен бути готовим в професійній діяльності виступати і як вчитель інформатики, і як організатор комп'ютерного навчання в школі.

В умовах варіативності змісту навчання, створення нових підручників, різноманітних за змістом і методичним апаратом, вчителю інформатики необхідно володіти методикою та основними критеріями оцінювання змісту, методичної ефективності навчальних програм, підручників та методичних посібників.

Бурхливий розвиток обчислювальної техніки та комп'ютерних комунікацій, поява нових програмно-педагогічних та інструментальних засобів вимагає від учителя інформатики навичок самонавчання, самоорганізації та особистісно-професійного саморозвитку [4]. Тому професійно-педагогічну підготовку вчителя інформатики, замість спрямування на формування вмінь роботи з машинами, слід спрямувати на опанування особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, які сприяють особистісному розвитку вчителя та його виховання.

Традиційна модель професійно-педагогічної підготовки, яка була спрямована тільки на передачу майбутньому вчителю необхідних знань, умінь, навичок втрачає свою актуальність. Виникає потреба у зміні стратегічних цілей педагогічної освіти та акцентуванні уваги не на знаннях спеціаліста, а на його людських, особистісних якостях, що постають водночас і як ціль, і як засіб його підготовки до педагогічної діяльності. Одним зі шляхів змін у професійно-педагогічній підготовці є перетворення традиційного навчального процесу в навчальний процес з активним використанням особистісно орієнтованих технологій.

Не вдаючись до детального аналізу, зазначимо, що особистісно-орієнтовані технології, всупереч авторитарному, байдужому підходу до особистості дитини в традиційній технології, створюють атмосферу любові, піклування, співробітництва, створення умов для творчості та самореалізації особистості.

Протягом останніх трьох років нами проводилось дослідження на базі ЖДПУ і ЖППО (опитано близько 50 вчителів зі стажем роботи до 3-х років). Основними причинами, котрі перешкоджають запровадженню новітніх технологій, вчителі вказали: погане оснащення закладів освіти сучасними засобами інформаційних технологій; кількість годин, які відводяться в навчально-виховному процесі школи на творчу навчальну діяльність учнів, розвиток їх можливостей достатньо мала; невідповідність між наявними в школах підручниками і вимогами програми; пропонують збільшити кількість обласних, районних семінарів, на яких розглядаються новітні педагогічні технології та їх ефективне впровадження; пропонують в курсі методики викладання інформатики в ВНЗ звернути більшу увагу на психолого-педагогічні питання, в тому числі детально ознайомитись з педагогічними технологіями.

Також було опитано близько 150 студентів, і ми помітили, що майбутні вчителі інформатики мало ознайомлені з новітніми педагогічними технологіями, які сприяють розвитку творчої особистості школяра, реалізації його можливостей в освітньому процесі.

Саме творчий педагог здатен забезпечити активний і творчий розвиток особистості школяра, і здійснити це він може шляхом впровадження новітніх педагогічних технологій в освітній процес.

В час, коли майбутній педагог має бути готовий до швидкого адаптування в умовах сучасної школи, успішного розв'язання складних завдань навчально-виховної роботи, визначення оптимальних умов педагогічного впливу, застосування інноваційних технологій – результати нашого останнього анкетування, яке включало питання розуміння педагогічної творчості, готовності майбутніх вчителів до творчої діяльності та застосування новітніх технологій, виявились досить невтішними:

Поставлені запитання	Достатній рівень, %	Середній рівень, %	Недостатній рівень, %
Як Ви розумієте поняття "педагогічна творчість"?	17,2	20	63
Чи вважаєте себе творчою людиною?	30	20	50
Чи готові Ви до творчої педагогічної діяльності, а саме застосування новітніх технологій?	21,4	15,7	64

Таким чином, можна помітити, що розуміння наданих понять та готовність майбутніх вчителів до творчої педагогічної діяльності, застосування новітніх педагогічних технологій знаходяться на досить низькому рівні. І студентам було запропоновано внести пропозиції для покращення їх підготовки з цих питань, і майбутні вчителі пропонують введення відповідних тем в курс методики викладання інформатики, програвання на практичних заняттях елементів застосування новітніх технологій, організоване відвідування уроків творчих вчителів, які впроваджують особистісно-орієнтовані педагогічні технології та найголовніше, щоб викладачі ВНЗ самі використовували такі технології як на заняттях з психолого-педагогічних дисциплін, так і на заняттях з профільюючих предметів.

Аналіз власного досвіду та досвіду та досвідчених вчителів інформатики свідчить про те, що в процесі викладання цього предмета є могутні можливості для реалізації принципів гуманістичної освіти шляхом застосування особистісно орієнтованих технологій, таких як: модульно-розвивальні, проблемні, проектні, які позитивно впливають на розвиток особистості вчителя і учня, підвищують рівень і якість їх знань та умінь.

Отже, в процесі нашого дослідження ми виявили рівень готовності студентів до творчої педагогічної діяльності, застосування новітніх педагогічних технологій. І, порівнюючи традиційні і особистісно-орієнтовані технології, можна помітити, що невтішність результатів нашого анкетування певною мірою залежить від того, що в сучасній системі освіти у ВНЗ переважають застарілі традиційні технології, які з розвитком освіти і суспільства в цілому стають малоперспективними.

Демократичні та гуманістичні процеси в Україні спонукають нас до досліджень, які дадуть змогу збільшити ефективність педагогічних методів і стилів, що пов'язані з особистісно орієнтованою, творчою діяльністю майбутнього вчителя. Для підвищення готовності майбутніх вчителів до застосування особистісно-орієнтованих технологій у процесі викладання інформатики потрібно розробити принципово нові підходи до навчання, виховання і розвитку учнів, раціоналізувати та модернізувати зміст, форми, методи та засоби навчально-виховного процесу у світлі нових завдань, які висувуються перед школою, зокрема з метою розвитку особистості учня, а також реалізовувати на практиці принципи педагогіки співробітництва.

*****

1. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті. – К: Шкільний світ, 2001. – С. 3.
2. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240с.
3. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2001. - №3. - С.6.
4. Тихонова Т.В. Педагогічні умови професійного саморозвитку майбутнього вчителя інформатики: Автореф.дис. – К.: Інститут педагогіки АПН України, 2001. – 20с.

Матеріал надійшов до редакції 24.09.03 р.

Палько Е.Ю. Готовность будущих учителей информатики к применению личностно-ориентированных технологий.

В статье анализируется сущность понятия "готовность и уровень готовности студентов педагогических университетов к применению личностно-ориентированных технологий".

Palko O.Y. Using personality-oriented techniques by future computer study teachers.

The article analyses the ability of future computer study teachers to use personality-oriented techniques.